

Agata Karolczyk-Kozyra

Dyrektor oraz dyplomowana nauczycielka języka polskiego
w I Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi
im. Tomasza Zana we Wschowie

CO WSPÓLNEGO MA COACHING Z LEKCJAMI JĘZYKA POLSKIEGO?

Słowa kluczowe: coaching edukacyjny, metody, techniki, narzędzia coachingowe

Keywords: educational coaching, methods, techniques, coaching tools

Streszczenie

Celem artykułu jest poruszenie zagadnienia coachingu edukacyjnego oraz wykorzystywania go podczas lekcji języka polskiego w szkole ponadpodstawowej. Autorka wyjaśnia pojęcie coachingu oraz przedstawia jego genezę. Podaje cechy dobrego coacha, zwracając uwagę na kompetencje współczesnego nauczyciela. Prezentuje także przykładowe metody i techniki coachingowe, które wykorzystuje w pracy nauczyciela polonisty.

Summary

The aim of the article is to raise the issue of educational coaching and its use during Polish language lessons in a secondary school. The author explains the concept of coaching and presents its genesis. It lists the characteristics of a good coach, paying attention to the competences of a modern teacher. It also presents exemplary coaching methods and techniques that he uses in the work of a Polish language teacher.

Wprowadzenie

Świat zmienia się na naszych oczach, a wraz z nim nieustannie zmieniają się potrzeby uczniów, dlatego nauczyciele powinni być elastyczni i umieć wyjść ze swojej strefy komfortu. Nie da się zmienić w polskim systemie edukacji nic bez

podjęcia działań. Pandemia, która z dnia na dzień odmieniła nasze życie, pokazała, że nauczyciel nie może zostawać w tyle i niejednokrotnie bardzo szybko musi dostosować się do nowej rzeczywistości. Nie powinien też tych zmian się obawiać, wręcz wykorzystywać je, gdyż mogą się one przyczynić do poprawy jakości kształcenia. I tu pomocny jest coaching.

Geneza coachingu

Można przyjąć, że pojęcie coachingu liczy sobie kilka tysięcy lat, a jego korzenie sięgają już starożytnej Grecji i nauk Sokratesa, który przechadzając się po greckiej agorze rozmawiał z młodymi ludźmi. Metoda, którą stosował polegała na zadawaniu ważnych pytań mających na celu samodzielne odnalezienie przez ucznia odpowiedzi ukrytych w nim samym. Posługując się ironią, polegającą na udawanej ignorancji i naiwności, ośmielającej rozmówcę do wywyższenia się i zademonstrowania swej wiedzy, wypytywał go, o czym sądzi, że coś wie¹. Ciągłymi pytaniami zmuszał go do określenia przedmiotu wiedzy, a następnie, opierając się na zasadach racjonalnego dyskursu, ujawniał błędy i sprzeczności w jego wypowiedziach. W ten sposób rozmówca uświadamiał sobie swoją niewiedzę. Nie otrzymując jednak od Sokratesa gotowych odpowiedzi, starał się rozwiązać samodzielnie swój problem. Filozof nie zostawiał go jednak bez wsparcia, a prowadził pytaniami od faktów jednostkowych do tego co ogólne². Metoda Sokratejska nie polega zatem na przekazywaniu wiedzy, gdyż zdaniem filozofa nie można się jej wyuczyć i gotową podać drugiemu, jak umiejętności praktyczne. Należy ją jednak wydobyć z człowieka, pomóc mu ją odszukać, zadając właściwe pytania. Warto podkreślić, że mimo upływu czasu metoda wypracowana przez starożytnego filozofa jest wciąż aktualna i sprawdza się w procesie edukacyjnym w XXI wieku, szczególnie w edukacji polonistycznej. To właśnie na niej opiera się coaching, czyli interaktywny proces rozwoju, poprzez metody związane z psychologią, realizowaniem procesu decyzyjnego do zaspokajania potrzeb, który pomaga zarówno pojedynczym osobom, jak i organizacjom w przyspieszeniu tempa rozwoju oraz polepszeniu efektów działania i osiągnięcia celów³.

¹ D. Zygmuntowicz, *Metoda Sokratesa*, [w:] *Sokrates*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Sokrates;3977382.html> [dostęp 20.05.2022].

² *Ibidem*.

³ Por. *Czym jest coaching?*, <https://coachingdao.pl/czym-jest-coaching> [dostęp 20.05.2022].

Cechy coachingu jako dyscypliny

Chcąc stosować metodę Sokratesa, a także elementy coachingu podczas lekcji języka polskiego, należy pamiętać o przestrzeganiu jego zasad. Tradycyjny coaching opiera się na określonych regułach:

- jest dobrowolny,
- wyklucza jakąkolwiek dyrektywność np. ze strony coacha,
- pomaga ludziom uczyć się, a nie jest po to, by ich uczyć,
- jest zbudowany na bazie pytań,
- pobudza do myślenia,
- dokonuje się w atmosferze szacunku i pełnej akceptacji dla wartości stron,
- prowadzi do świadomego dokonywania zmian,
- skupia się na osiągnięciu celów.

Warto także zwrócić uwagę na elementy profesjonalnego coachingu. Ich znajomość i umiejętność zastosowania ułatwia uczniom zdobywanie wiedzy. Podstawowa zasada to 80/20. Oznacza to, że trener posiada umiejętność słuchania, bowiem mówi on zaledwie 20%, a coachee pozostałe 80%. Dobrze, gdy ta sama zasada obowiązuje podczas lekcji. Świadczy to wówczas o tym, że uczniowie są aktywni, a tym samym łatwiej przyswajają wiedzę i uczą się samodzielnego myślenia. Nauczyciel w trakcie zajęć powinien także stosować pytania i parafrazowanie w celu weryfikacji zrozumienia wypowiedzi uczniów. Pytania jednak nie mogą być przypadkowe, a zadawane w sposób racjonalny, wnoszący coś do tematu, ściśle związane z omawianym zagadnieniem.

Niezwykle ważna jest też mowa ciała nauczyciela – coacha oraz jego ton głosu, ponieważ to właśnie dzięki komunikacji niewerbalnej potwierdza on swoje zainteresowanie rozważaniami uczniów i zrozumieniem problemu.

Jednak jednym z najważniejszych elementów coachingu jest informacja zwrotna. Współczesna edukacja również się na niej opiera, a każdy nauczyciel jest zobligowany do jej przekazania uczniowi. Mówi o tym wyraźnie art. 44b *Ustawy o systemie oświaty. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia*⁴.

Wynika z niego, że: ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia odbywa się w ramach oceniania wewnątrzszkolnego, które ma na celu:

- 1) informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie;
- 2) udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie mu informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;

⁴ Art. 44b. *Ustawa o systemie oświaty. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia*, <https://lexlege.pl/ustawa-o-systemie-oswiaty/art-44b/> [dostęp 17.05.2022].

- 3) udzielanie wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju;
- 4) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;
- 5) dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia;
- 6) umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej⁵.

Nie każda informacja przekazana uczniowi jest jednak informacją zwrotną. Chcąc ją za taką uznać należy pamiętać, że powinna mieć ona formę wyczerpującego komentarza i zawierać odpowiedzi na cztery pytania: Co uczeń zrobił dobrze?, Co należy poprawić?, Jak należy poprawić?, Jak uczeń ma się dalej rozwijać? Jej istotą nie jest też bezkrytyczne chwalenie, a skupianie się na budzeniu inicjatywy ucznia.

Kompetencje współczesnego nauczyciela

W zmieniającym się świecie także nauczyciel musi się zmieniać. Wymagają tego od niego nie tyle przepisy, co uczniowie, z którymi ma do czynienia na co dzień. Chcąc być dla nich autorytetem, powinien być **zaangażowany** w swoją pracę, czyli mieć świadomość ogromnej odpowiedzialności edukacyjnej i społecznej. Powinien mieć też formalne akademickie **przygotowanie** do wykonywania zawodu. Jego atutem będzie **pewność**, czyli poczucie pewności w odniesieniu do własnej osoby oraz innych. Jego zadaniem jest przecież stanąć przed klasą obcych mu ludzi i w profesjonalny sposób poprowadzić lekcję. Ułatwić mu to może **chęć uczenia się**, stałe pogłębianie wiedzy, które pozwala się rozwijać i osiągać sukcesy. Dzięki **umiejętności przystosowania się** i elastyczności potrafi on dostosować się do nowych technologii oraz potrzeb uczniów. Mając **motywującą naturę**, umie zmotywować młodych ludzi do działania, inspirować ich, przekształcać negatywne doświadczenia w pozytywne. Od współczesnego nauczyciela wymaga się także tolerancji oraz umiejętności radzenia sobie z uprzedzeniami, traktowania wszystkich uczniów na równi. Potrafi **pracować w grupie**, nie tylko w swoim zespole przedmiotowym, ale również w zespołach interdyscyplinarnych, dzięki czemu łączy wiedzę z różnych przedmiotów ze swoim. Pedagog XXI wieku we właściwy i zróżnicowany sposób **zadaje pytania i umie słuchać**, przywiązując wagę do tego co słyszy, rozumie podłoże

⁵ *Ibidem.*

emocjonalne i rozbieżności pomiędzy werbalnym i niewerbalnym językiem uczniów. Jest **kreatywny i innowacyjny. Ma otwarty umysł oraz entuzjazm technologiczny**, dzięki czemu wie i pokazuje, jak bezpiecznie wykorzystywać współczesną technologię.

Posiadając takie kompetencje, jest w stanie rozwijać umiejętności swoich uczniów. Podczas Światowego Forum Ekonomicznego w 2020 roku określone zostały te, których pracodawcy będą poszukiwać u młodych ludzi w 2025 roku (załącznik 1).

Przykładowe metody, strategie, techniki coachingowe

Koło życia, koło wartości

To metoda, którą można wykorzystać zarówno podczas godziny wychowawczej, jak i podczas lekcji języka polskiego podczas rozmowy na temat bohatera literackiego i jego systemu wartości. Uczniowie wspólnie tworzą listę tych, które są ważne dla charakteryzowanej postaci. Następnie rysują koło, w które wpisują wybrane z listy wartości oraz określają ich poziom. W ten sposób nie tylko utrwalają nazewnictwo, ale uczą się też samopoznania, gdyż koło to mogą wykorzystać także w celu lepszego poznania siebie.

Narzędzie może stanowić również formę sprawdzenia stopnia opanowania określonego materiału. Uczeń, zamiast wartości, zapisuje na nim definicje, pojęcia, zagadnienia, a następnie określa stopień opanowania wiedzy. Koło zatem jest też narzędziem pomagającym w procesie uczenia się (załącznik 2).

Metoda 5W

Metoda polega na kilkakrotnym zadawaniu pytania „dlaczego?”, co pozwala wykryć przyczyny problemu oraz kolejno skupić się na ich skutecznym rozwiązaniu. Dzięki pięciokrotnemu zadawaniu tego pytania problem, którym zajmują się uczniowie, staje się bardziej zrozumiały i podstawowa przyczyna jego powstania jest łatwiejsza do zidentyfikowania oraz wyeliminowania. Metodę można wykorzystać podczas lekcji dotyczącej bohatera, którego zachowanie lub trudności należy poddać szczegółowej analizie. Zadaniem uczniów jest wskazanie problemu, z którym boryka się postać, np. Stanisław Wokulski, a następnie podjąć próbę znalezienia jego przyczyny. Zadanie może zostać zrealizowane z całym zespołem klasowym lub podczas pracy w grupach (załącznik 3).

Strefa wpływu

Strefa wpływu to kolejna z metod oparta na coachingu. Warto ją połączyć z wcześniejszą metodą 5W. Gdy uczniowie określą problem bohatera literackiego, nauczyciel zaprasza ich do ćwiczenia z szukaniem strefy wpływu. Zadanie rozpoczyna się od sformułowania celu, który bohater powinien chcieć osiągnąć. W kolejnym etapie uczniowie uzupełniają tabelę. Z lewej strony wymieniają te sytuacje, na które w dążeniu do swojego celu postać nie ma wpływu. Z prawej natomiast te zadania, na które ten wpływ ma. Na koniec wyciągają wnioski z rozważań (załącznik 4).

Technika zadawania pytań

To metoda, która sprawdza się nie tylko na lekcji języka polskiego, ale także na innych przedmiotach, zwłaszcza podczas lekcji wprowadzających lub podsumowujących. Nauczyciel zapisuje na tablicy temat lub nazwę działu, a uczniowie zadają pytania dotyczące podanego zagadnienia. Nauczyciel wchodzi w rolę sekretarza i zapisuje każde pytanie, nie komentuje, nie krytykuje uczniowskich pomysłów. Sesja zostaje zamknięta, gdy kończą się pomysły. Wówczas uczniowie pod kierunkiem nauczyciela porządkują pytania, wybierają trzy najważniejsze, na które wspólnie szukają odpowiedzi. Mogą też na tym etapie poprosić nauczyciela o wyjaśnienie tych zagadnień, które sprawiają im największy kłopot lub które szczególnie chcieliby powtórzyć. Technikę zadawania pytań nauczyciel może także zastosować jako formę utrwalenia wiedzy przed sprawdzianem wiadomości lub testem. Już na wstępie zaznacza wówczas, że spośród pytań stworzonych przez uczniów wybierze kilka, które pojawią się w teście. Dzięki temu uczniowie będą mieć poczucie sprawczości i wpływu na swój proces uczenia się, co korzystnie wpłynie na ich podejście do sprawdzianu.

Pytania porządkujące tok lekcji

Rola pytań w edukacji jest ogromna, ponieważ zadawanie odpowiednich pytań stymuluje rozwój i uczy krytycznego myślenia. Ponadto stawianie pytań przez uczniów jest uznawane dziś za umiejętność ważniejszą aniżeli zdolność udzielania na nie odpowiedzi. Tymczasem łatwy dostęp do informacji oraz wielość i różnorodność źródeł nie ułatwia rozwijania tej umiejętności. Warto zwrócić uwagę, że pytania wykorzystywane w trakcie lekcji mogą porządkować jej tok.

Na początku zajęć nauczyciel może zastosować następujące pytania:

- Jaki jest cel naszych dzisiejszych zajęć?

- Co będziemy robić, żeby go osiągnąć?
- Z czym zaczynam zajęcia?
- Jakie mam nastawienie do zajęć? Jakie uczucia mi towarzyszą?
- Czym będziemy zajmować się podczas dzisiejszych zajęć?

Natomiast formą podsumowania lekcji mogą być poniżej pytania:

- Jakie emocje towarzyszyły mi podczas zajęć?
- Z czym mogę połączyć to, czego się dziś nauczyliśmy? Do czego to jest podobne?
- Co pomagało, a co przeszkadzało mi dziś podczas zajęć?
- Czego nauczyły mnie te zajęcia?
- Gdzie i jak mogę wykorzystać to, czego nauczyłem się podczas zajęć?

Nauczyciel może wykorzystać także pytania podczas pracy w grupach. Ułatwią one wówczas pracę zespołom, ponieważ dzięki nim uczniowie będą mogli uporządkować swoje działania:

- Na czym będą polegały zadania przydzielone poszczególnym osobom w zespole?
- Kto i za co będzie odpowiedzialny w grupie?
- Jak zrealizujemy nasze zadanie?
- Które działania będą najbardziej skuteczne? Uzasadnijcie wybór.
- Jak przebiegała współpraca?
- Jaka była rola poszczególnych osób w grupie?
- Kto i jak bardzo angażował się w poszczególne działania?

Korzyści płynących z zadawania pytań jest wiele. To przede wszystkim poprawa koncentracji, uruchamianie i prowokowanie do myślenia, rozbudzanie poczucia odpowiedzialności i współodpowiedzialności, a także kształcenie umiejętności wyciągania wniosków, nabycie kompetencji uczenia się przez całe życie – przez rozwijanie ciekawości i pobudzanie kreatywności oraz umożliwianie wnikliwego i wielostronnego spojrzenia na sytuację.

Pytania i zdania podsumowujące

Każda lekcja powinna zostać domknięta i podsumowana. Dobrym sposobem na to jest zastosowanie pytań i zdań podsumowujących. Kończąc zajęcia nauczyciel prosi uczniów, by odpowiedzieli na trzy pytania:

- Czego się dziś dowiedziałeś?
- Nad czym zaczynasz się zastanawiać?
- Co Cię dziś zaskoczyło?

Prosi także, by dokończyli następujące zdania:

- Dowiedziałem się, że...

- Zaczynam się zastanawiać nad ...
- Zaskoczyło mnie, że ...

Alternatywą dla tego zadania jest jedna z rutyn myślenia krytycznego „Widzę. Myślę. Zastanawiam się”. Warto stosować ją np. podczas interpretacji obrazu. Uczniowie po obejrzeniu dzieła piszą, co widzą (płaszczyzna dosłowności), co myślą (płaszczyzna metaforyki), nad czym się zastanawiają (refleksja) (załącznik 5).

Strategia Walta Disneya

Strategia Walta Disneya to narzędzie z zakresu coachingu, które z powodzeniem można wykorzystać podczas lekcji języka polskiego w szkole ponadpodstawowej lub w ostatnich klasach szkoły podstawowej. Każdorazowo służy ono do poszukiwania kreatywnych rozwiązań oraz pozwala spojrzeć na zagadnienie z trzech różnych perspektyw – Marzyciela, Realisty i Krytyka. Zadaniem uczniów jest analiza określonego problemu zawartego w dziele literackim. W trzech różnych punktach sali nauczyciel kotwiczy stany, czyli umiejscawia grupy. Na kartkach ma przygotowane pytania dla każdej z nich. Jeśli klasa jest bardzo liczna, to można uczniów podzielić na sześć grup – po dwie z każdego rodzaju. Po upływie podanego czasu te same grupy łączą się i wspólnie wypracowują swoje stanowisko. Od tego momentu funkcjonują już jako jedna grupa.

Grupa I to Marzyciele. Chcąc, by uczniowie jak najlepiej weszli w rolę, nauczyciel prosi, by swoje polecenia wykonywali na stojąco, przyjmując postawę wyprostowaną, otwartą, mając głowy odchylone lekko do tyłu, a wzrok uniesiony ku górze. Ich rolą na początku jest wyłącznie rozmowa. Dopiero w końcowym etapie mają za zadanie zapisać swoje przemyślenia. Wówczas rozważają swoją motywację, kreują wizje i marzenia, są pełni wiary w sukces, puszcza wodze fantazji, ulegają nadmiernemu entuzjazmowi.

Grupa II to Realści. Wchodząc w rolę Realisty, uczniowie siadają przy stole na krzesłach, z wyprostowanymi plecami, rozmawiając ze sobą, patrząc przed siebie. Analizują rozsądnie wszystkie za i przeciw, podchodzą do problemu realnie, nie ulegają ani zbytniemu entuzjazmowi, ani nadmiernej krytyce, planują realizację przedsięwzięcia.

Grupa III to Krytycy. Wchodząc w rolę Krytyka, uczniowie siadają na podłodze ze zgarbionymi plecami, opuszczoną głową i wzrokiem utkwionym w ziemię. Krytycy wchodzą w rolę pesymisty, przywołują najczarniejsze wizje, znajdują nawet najdrobniejsze zagrożenia.

Na koniec zespoły prezentują swoją pracę oraz pod kierunkiem nauczyciela wypracowują wspólne stanowisko.

Strategia Walta Disneya pozwala spojrzeć na zagadnienie z wielu perspektyw i z pewnego dystansu, znaleźć kreatywne rozwiązania, zidentyfikować zagrożenia, zdefiniować problem i zbudować pełen jego obraz. Ważne jest też, że podczas pracy rola nauczyciela jest ograniczona strategią, a jego najważniejszym zadaniem pozostaje pilnowanie, żeby grupy nie „zanieczyszczały” każdej z ról sposobem myślenia innej (np. aby Marzyciele nie wyszukiwali pułapek bądź nie zaczęli planowania działań, czy aby Realiści nie zakładali różowych okularów bądź nie przyjmowali postawy nadmiernie krytycznej itp.). Nauczyciel wspomaga zespoły odpowiednimi pytaniami, pilnuje ich właściwej postawy ciała. Najlepiej jeśli razem z nimi stoi, gdy przyjmuje perspektywę Marzyciela, siedzi na krześle, gdy przyjmuje perspektywę Realisty i siedzi na podłodze, kiedy przyjmuje perspektywę Krytyka (załącznik 6).

Technika PQ45

Kolejna technika efektywnego czytania, zwana jest **Metodą PQ4R**⁶. Warto nią pracować ze starszymi uczniami szkoły podstawowej oraz z uczniami szkoły ponadpodstawowej. Dzięki niej rozwijane są umiejętności czytania ze zrozumieniem, ale też przetwarzania i przyswajania tekstu. W połączeniu z nauką w parach metoda ta może przynieść bardzo wiele korzyści. Czytanie ze zrozumieniem, jak ogólnie wiadomo, sprawia uczniom wiele trudności, dlatego należy uczyć go różnymi sposobami.

Metoda PQ4R jest szczególnie skuteczna w sytuacjach, w których nauczycielowi zależy, by uczeń przyswoił wszystkie informacje zawarte w tekście, a nie tylko go przeczytał. Warto wykorzystać ją np. wprowadzając w szkole ponadpodstawowej nową epokę. Dzięki tej technice uczniowie nie tylko zrozumieją materiał, ale też zapamiętają go na dłużej lub uporządkują swoją wiedzę. Skrót **PQ4R** określa sześć etapów działania:

- 1) **P**review – PRZEJRZENIE
- 2) **Q**uestions – STAWIANIE PYTAŃ
- 3) **R**ead – CZYTANIE
- 4) **R**eflect – REFLEKSJA
- 5) **R**ecite – RECYTOWANIE
- 6) **R**evue – PODSUMOWANIE

⁶ B. Geuenich, I. Hammelmann, H. Havas, B. Mündemann, K. Novac, A. Solms (red.), *Techniki uczenia się. Jak efektywnie przyswajać wiedzę*, Konstancin-Jeziorna 2016, s. 214.

Lekcję można przeprowadzić w oparciu o dowolny tekst naukowy lub popularnonaukowy z podręcznika do języka polskiego do szkoły ponadpodstawowej.

1. **P – PRZEJRZENIE**

Nauczyciel prosi uczniów, by pobieżnie przejrżeli tekst z podręcznika i zorientowali się w poruszanej tematyce. Ich zadaniem jest, by już na etapie czytania podzielili tekst na kilka partii i zaznaczyli w nim najważniejsze zagadnienia. Następnie każdą partię opracowują sporządzając notatkę wizualną (rysnotkę, grafikę, diagram etc.) oraz wyjaśniają koledze z ławki, jakie informacje zawiera grafika.

2. **Q – STAWIANIE PYTAŃ**

Do poszczególnych fragmentów tekstu uczniowie samodzielnie formułują odpowiednie pytania, porządkując w ten sposób nowe informacje. Warto podpowiedzieć uczniom, że jeżeli w tekście znajdują się śródtytuły, to mogą być one pomocne w tworzeniu pytań. Należy też zaznaczyć, że wszystkie pytania powinny mieć charakter pytań otwartych – od ogółu do szczegółu.

3. **R – CZYTANIE**

Uczniowie czytają tekst ponownie. Tym razem jest to czytanie uważne, szczegółowe. Przy okazji próbują odpowiadać na postawione przez siebie pytania. Następnie mogą ponownie pracować w parach, udzielając odpowiedzi na pytania przygotowane przez kolegę.

4. **R – REFLEKSJA**

Podczas tej fazy uczniowie otrzymują chwilę na własną refleksję. Nauczyciel prosi, by zastanowili się nad własnymi przykładami, podzielili przemyśleniami i rozwiali wątpliwości. Często na tym etapie także okazuje się, że do tekstu można zadać nowe pytania, które warto wówczas zanotować.

5. **R – RECYTOWANIE**

Po zakończeniu dotychczasowej pracy uczniowie w czteroosobowych zespołach dzielą się zdobytą wiedzą. Własnymi słowami przedstawiają to, czego dowiedzieli się z tekstu. Dzięki temu są w stanie wykryć ewentualne braki lub korzystając z przekazu kolegów zapamiętać to, z czym mieli największe problemy.

6. **R – PODSUMOWANIE**

W podsumowaniu uczniowie jeszcze raz przeglądają tekst oraz zgromadzony materiał. Te wielokrotne powtórki sprawią, że nowy materiał dobrze się utrwali w pamięci.

Podsumowanie

Jak pokazują powyższe przykłady metod, technik, strategii wykorzystujących elementy coachingu jest wiele, a ich korzyści dla ucznia są ogromne (załącznik 7). Warto zatem z nich korzystać i dostosowywać je do potrzeb swoich uczniów. Współczesny nauczyciel bowiem chcąc cieszyć się autorytetem wśród młodzieży, musi stosować zróżnicowane formy pracy. Powinien zatem stale się rozwijać i wykazywać znajomością świata. Tym samym musi być kreatywnym erudytą, który będzie potrafił zainteresować ucznia swoim przedmiotem. Każda lekcja powinna być dla niego wyzwaniem, walką z nudą, przełamywaniem stereotypów, a jednocześnie okazją do budowania dobrych relacji uczeń – nauczyciel. Jego zadaniem jest ciągle angażowanie uczniów do działania i tworzenia oraz nauka samodzielnego myślenia.

Nauczyciel chcąc wprowadzać zmiany, musi stać się twórczy i pozwalać uczyć się swoim uczniom przez pracę zespołową i działanie, pobudzać ich ciekawość, stymulować do myślenia i poszukiwania różnych rozwiązań, nauczać strategii potrzebnych do rozwiązywania problemów. Podążając za swoimi podopiecznymi, współczesny nauczyciel nie powinien narzucać gotowych lub utartych rozwiązań, a kierować się słowami Williama Arthura Warda: „Słaby nauczyciel – opowiada. Dobry nauczyciel – wyjaśnia. Bardzo dobry nauczyciel – demonstruje. Genialny nauczyciel – inspiruje”.

Jeśli człowiek robi coś ciągle tak samo, to popada w rutynę. Tak jest zarówno w życiu codziennym, jak i w pracy. Jeśli nauczyciel wykorzystuje te same metody, zwłaszcza gdy są to metody podawcze, to nie może się dziwić, że zarówno podczas zdalnych, jak i stacjonarnych lekcji uczniowie ciągle milczą. Warto zatem zastanowić się, co można zmienić w swojej pracy, poszukać nowych narzędzi, inspiracji, pomysłów. Lekcje wcale nie muszą być nudne. Przygotowując się do nich, należy nieustannie pamiętać, że we współczesnym świecie liczy się nie tylko wiedza, ale przede wszystkim umiejętności takie jak: pozyskiwanie, interpretowanie i analizowanie informacji, uczenie się przez całe życie i dostosowywanie się do nowych sytuacji oraz zmieniającego się świata, współpraca, by wspólnie móc rozwiązywać problemy współczesnego świata, umiejętności komunikacyjne, myślenie krytyczne i komputacyjne, szeroka wiedza o świecie, myślenie nieszablonowe oraz kompetencje do pracy z ludźmi.

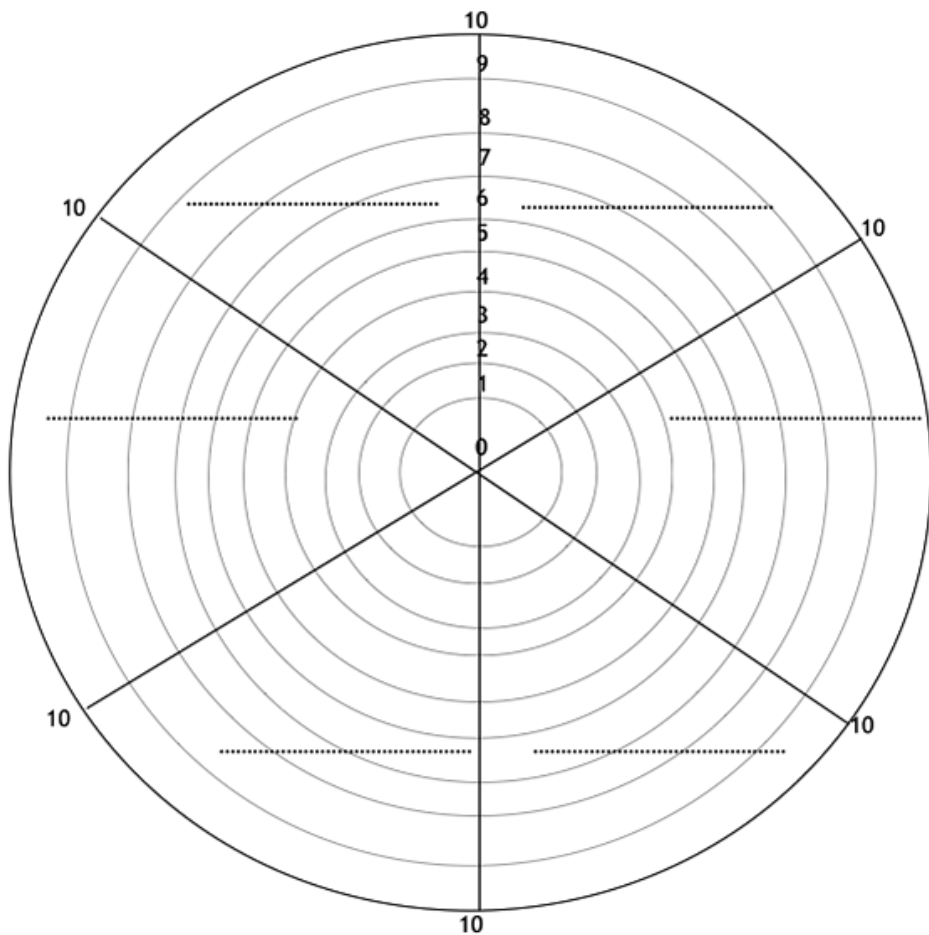
Bibliografia

- Geuenich B., Hammelmann I., Havas H., Mündemann B., Novac K., Solms A. (red.),
Techniki uczenia się. Jak efektywnie przyswajać wiedzę, Konstancin-Jeziorna 2016.
Ustawa o systemie oświaty, <https://lexlege.pl/ustawa-o-systemie-oswiaty/art-44b/> [dostęp 7.02.2022].
<http://biologiazblondynka.blogspot.com/> [dostęp 7.02.2022].
<http://smart-coaching.pl/kolo-wartosci-zycia-tozsamosci/> [dostęp 7.02.2022].
<https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Sokrates;3977382.html> [dostęp 7.02.2022].
<https://kreatywnypolonista.blogspot.com/> [dostęp 7.02.2022].
<https://pl.wikipedia.org/wiki/Coaching> [dostęp 7.02.2022].
<https://tomasztokarz.net/> [dostęp 7.02.2022].
<https://zgoda-na-to-co-jest.pl/jak-zapobiegac-nawrotom-choroby/> [dostęp 7.02.2022].

Załączniki

Załącznik 1. Umiejętności ważne według światowego Forum Ekonomicznego 2020
 Źródło: <http://biologiazblondynka.blogspot.com/> [dostęp 7.02.2022].

Załącznik 2. Koło wartości, życia, tożsamości

Źródło: <https://zgoda-na-to-co-jest.pl/jak-zapobiegac-nawrotom-choroby/>
[dostęp 7.02.2022].

Źródło: <https://zgoda-na-to-co-jest.pl/jak-zapobiegac-nawrotom-choroby/>
[dostęp 30.03.2022].

Microsoft Whiteboard

STANISŁAW WOKULSKI KLIENT

PROBLEM: Wzrost tajemniczości i niezrozumienia miłości.

dlaczego?

- to ukochana Stanisława jest zadowolona kimś innym i uważa, że dzięki im chce wiele
- ponieważ pochodzi z różnorodnego środowiska społecznego jest między nimi duża różnica wieku, wyglądu
- ponieważ ona prędko wymaga od niego dużo uwagi, poświęca mu dużo czasu, że on chce ją kochać
- bo nikt nie chce od niego być ojcem, kochać kogoś, kogo nie lubi, nie chce
- ponieważ on jest przesyłany, ponieważ nie chce być kochany, nie chce być kochany, nie chce być kochany

Wpisz tu wyszukiwane słowa

Microsoft Whiteboard

Wpływ

Brak wpływu

- na różnicę wieku
- na pochodzenie
- na niektóre rzeczy w swoim wyglądzie, np. ciemne oczy
- na to, czy przypadkiem nie
- na rodzinę, angażację
- na uśmiech Izabeli!

- na moje postawy i zachowania oraz sposób zwracania na siebie uwagi
- na mój majątek
- na własne decyzje, np. w kwestii zakupu kamienia
- na niektóre rzeczy wyglądu

Wpisz tu wyszukiwane słowa

Załącznik 4 i 5. Prace własne

Źródło: <https://kreatywnypolnista.blogspot.com/2021/03/wokulski-na-sesji-coachingowej.html> [dostęp 30.03.2022].

Microsoft Whiteboard

MYŚLENIE KRYTYCZNE

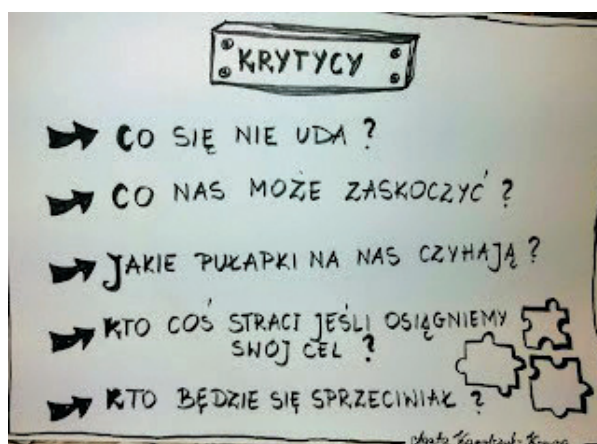
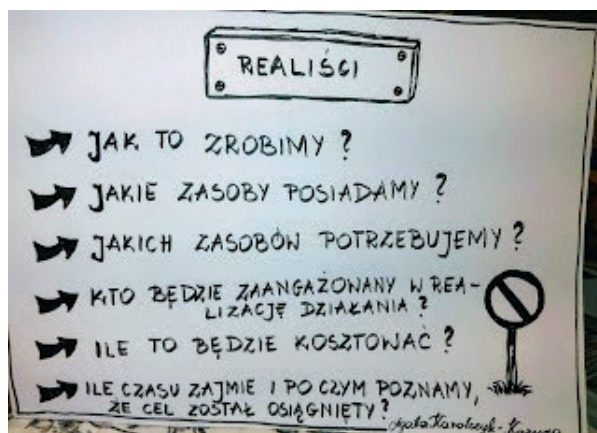
Napisz, co widzisz.

Napisz, co myślisz.

Napisz, nad czym rozmawiasz.

Wpisz tu wyszukiwane słowa

Załącznik 6. Prace własne

Załącznik 8. Graficzne inspiracje

Źródło: <https://tomasztokarz.net/> [dostęp 7.02.2022].